

An aerial photograph of a coastal island. The island is mostly covered in green grass and low-lying vegetation. A prominent red lighthouse with a white top is situated on a small hill. Near the lighthouse are several small houses with red roofs. A road or path leads from the left side of the island towards the lighthouse. The island is surrounded by a wide, sandy beach that meets the dark blue sea. The sky is a clear, deep blue.

.txl

Interne Controleplan 2026

“Het eiland in haar control kracht zetten”

Versie: Concept

Eilandkracht en controlkracht

Gemeente Texel (verder Texel) heeft een organisatiemissie en visie geformuleerd onder het motto: ‘EILANDKRACHT’. Eilandkracht is de manier waarop Texel (samen)werkt en zich inzet voor een dynamisch, leefbaar en toekomstbestendig eiland. Kernwaarden bij deze visie zijn: in *beweging*, in *verbinding* en *in balans*. Deze kernwaarden sturen het handelen en vormen de karaktereigenschappen van iedereen die binnen de gemeente Texel werkt. Om aan de missie en visie te voldoen is goed bestuur en control nodig. Om de organisatie *in balans* te krijgen en houden moet de organisatorische ‘basis op orde’ zijn. Dit betekent:

1. Een gezonde financiële bedrijfsvoering;
2. Procesmatig en rechtmatig werken via de plan-do-check-act (pdca) gedachte;
3. Een goede administratieve organisatie (AO) als randvoorwaarde voor een betrouwbare en effectieve/efficiënte informatievoorziening.

Deze basis is voor het management noodzakelijk om te kunnen (bij)sturen conform Eilandkracht. Een goed werkende interne controle (IC) is hierbij een cruciaal onderdeel. Niet alleen om fouten te constateren maar juist om de organisatie verder te helpen om zichzelf te verbeteren en uiteindelijk in ‘**CONTROLkracht**’ te komen. Het inzetten op deze onderdelen zal ertoe leiden dat de organisatie, stap voor stap en in samenwerking/ dialoog met elkaar, ‘in control’ komt. Het begrip ‘in control’ is breed en daardoor op verschillende manieren uit te leggen. Daarom wordt er gekozen één definitie van ‘control’ te gebruiken, deze is:

Voor Texel de goede dingen doen¹ en deze voor Texel goed doen².

Ontwikkelingen

Texel opereert in een continu veranderende en steeds complexere omgeving, waarin de wet- en regelgeving toeneemt. *Eilandkracht* staat daarom niet op zichzelf, maar vormt een antwoord op deze ontwikkelingen. Daarnaast hebben de recente spanningen in de wereld ook zijn weerslag op het gemeentelijk beleid en organisatie. Onzekerheden in de wereld kunnen resulteren in brede financiële en sociale instabiliteit. Met de nieuwe gemeenteraad en college is er een nieuwe politieke koers voor de gemeente en de organisatie. Het sturen en beheersen van de organisatie vraagt leiderschap van het management om verder te professionaliseren daar waar de bestuursopdracht planning & control is afgerond. Met de aanbesteding van een nieuwe accountant kan een scherpe externe blik daarin helpend en ondersteunend zijn.

¹ Doelmatig en doeltreffend werken wat resulteert in een navolgbaar effect op de politiek/bestuurlijke- of organisatie visie ([Artikel 213a Gemeentewet](#), [FV Texel](#) en [Controleverordening Texel](#))

² Compliance: rechtmatige totstandkoming van handelingen/activiteiten wat resulteert in een getrouw financieel beeld. ([Artikel 212 Gemw](#), [Artikel 213 Gemw](#), [FV Texel](#) en [Controleverordening Texel](#))

Inhoud

Eilandkracht en controlkracht	2
Inhoud.....	2
Waarom controleplan Texel 2025?	4
Wat gaan we in 2025 doen?	4
1. Doelmatigheid en Doeltreffendheid.....	4
2. IT en juridisch control	5
3. Fiscale controle	6
4. Risicoanalyse 2025.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5. Interne controle Rechtmatigheid.....	6
5.1. Controlegrenzen 2025.....	7
5.2. Processen die we willen controleren	8
6. Ontwikkeling: administratieve organisatie (AO), Interne Beheersing (IB) en Interne Controle (IC)	9
Hoe gaan we het doen?.....	11
Wie hebben we in 2025 nodig?	12
1. Samenwerking interne organisatie en (V)IC.....	12
2. Samenwerking externe accountant en (V)IC.....	12
3. Rol van Management	12
Wanneer gaan we het doen?	13
Bijlage 1 Controlegrenzen (toleranties).....	14
Bijlage 2 Plan van Aanpak.....	16
Bijlage 3 Detailplanning	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Waarom controleplan Texel 2026?

Texel voert op meerdere onderdelen binnen de organisatie controles uit. Dit gebeurt enerzijds op basis van verplichte interne en externe wet- en regelgeving (zoals de rechtmatigheidsverantwoording), en anderzijds vanuit een eigen kwaliteitsnorm die wordt nagestreefd (bijvoorbeeld een dossiertoets binnen de jeugdzorg). Het doel van dit controleplan is om een overzicht te geven de alle controles die Texel zelf in het jaar 2026 uitvoert op risicovolle organisatieprocessen. Het controleplan is daarom niet volledig: er is uitsluitend gekeken naar processen met een aanzienlijke financiële geldstroom (materialiteit) en/of een hoog politiek- of organisatorisch risico. Controles op bijvoorbeeld de ARBO-wet en de naleving van de Alcoholwet maken om die reden geen onderdeel uit van dit plan. Het controleplan 2026 dient als vertrekpunt en sluit aan bij de beweging van Eilandkracht. Jaarlijks wordt een nieuw controleplan opgesteld waarin ontwikkelingen en verbeteringen worden verwerkt.

Wat gaan we in 2026 doen?

Het controleplan gaat met name in op het onderdeel rechtmatigheid. Control is daarentegen veel meer. Om een beeld te geven van de 'control' activiteiten in 2026 worden onderstaande 6 onderwerpen toegelicht:

1. Doelmatigheid en Doeltreffendheid

Doelmatigheid en doeltreffendheid zijn twee begrippen die vaak in de context van beleid, projecten en processen worden gebruikt. Ze hebben elk een eigen betekenis en duiden op een ander aspect van succesvol handelen:

- Doelmatigheid (of efficiëntie) verwijst naar de mate waarin middelen (zoals tijd, geld, personeel) op een zo efficiënt mogelijke manier worden ingezet om een bepaald doel te bereiken. Met andere woorden, het gaat erom de gestelde doelen te realiseren met zo min mogelijk verspilling van middelen. Een doelmatige aanpak zorgt ervoor dat de 'input' (middelen) zo optimaal mogelijk wordt omgezet in 'output' (resultaten).
- Doeltreffendheid (of effectiviteit), richt zich op de mate waarin de beoogde doelen of effecten daadwerkelijk worden bereikt. Hierbij gaat het erom of de juiste dingen worden gedaan en of de gewenste resultaten worden behaald. Een doeltreffende aanpak zorgt ervoor dat de gestelde doelen worden gerealiseerd, ongeacht de middelen die daarvoor zijn gebruikt.

In de programmabegroting wordt jaarlijks opgenomen welke doelmatigheidsonderzoeken Texel in het betreffende begrotingsjaar gaat uitvoeren conform artikel 213a van de gemeentewet. In de programmabegroting 2026 is vanwege het verkiezingsjaar geen onderwerp opgenomen. In de Programmarekening 2026 wordt het onderwerp door de nieuwe gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast verantwoord het college hierin jaarlijks de doeltreffendheid van het beleid per programma aan de hand van de 3W³-vragen. Om dit op een toetsbare wijze te doen wordt, waar mogelijk, de SMART⁴-methode gebruikt.

³ 3W-vragen bij de programmarekening: 1: Wat hebben we bereikt?, 2: Wat hebben we daarvoor gedaan?, 3: Wat heeft het gekost?

⁴ SMART doelen zijn: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. (link: <https://www.eur.nl/impactatthecore/smart-doelen>)

2. IT en juridisch control

Risico gericht werken:

De eerste analyse risico management is afgerond. Dit traject is vorig jaar gestart onder de naam 'Informatie op orde'. De nog te nemen maatregelen met de daarin te maken kosten zijn inzichtelijk en worden voorgelegd aan Management Team en Bestuur. Er dienen keuzes gemaakt te worden met Management, bestuur en proceseigenaren, waardoor iedereen zich verantwoordelijk voelt van de gemaakte keuzes.

Sir askalot:

De mate van bewust zijn binnen de organisatie is van cruciaal belang. Het besef van medewerkers van de risico's en dreigingen in hun werkomgeving, met name op het gebied van cyberbeveiliging, en hoe ze hier adequaat op moeten reageren moet voor iedereen duidelijk zijn. Het aantal incidenten bij overheden m.b.t. de werkomgeving neemt nog steeds toe en de alertheid van medewerkers is hierin een extra slot op de deur naast alle technische maatregelen. Deze technische investeringen vragen wel om extra investeringen. Om deze reden wordt daarom wekelijks nano-learning toegepast om de alertheid te bewaken en zijn er regelmatig oefeningen om medewerkers te trainen in de verschillende vormen van Cybercrime.

Privacy

In het geheel van informatiebeveiliging zit ook het onderdeel privacy. We hebben een onafhankelijk toezichthouder in de vorm van een functionaris gegevensbescherming (FG). Er wordt toezicht gehouden op de organisatie, het college en de raad. De FG stelt jaarlijks een verslag op waarin de status van de privacy binnen de organisatie is opgenomen en of de gemeente compliant is aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Wet politiegegevens.

Voor de AVG zijn een aantal controls waarop toegezien wordt, de aanwezigheid van een compleet en kloppend register van verwerkingen, informatiebeveiligings- en datalekregister, aanwezigheid van en kwaliteit van uitgevoerde Data Protection Impact Assessments (DPIA's), het hebben van passende technische en organisatorische maatregelen naar stand der techniek. Het is voldoende om dit aantoonbaar regelmatig aan het hoogste management te rapporteren en de organisatie hier een verbeterplan op te laten stellen. De eisen voor Wet politiegegevens zijn strenger en vereisen naast bovenstaande maatregelen van de AVG ook aanvullende maatregelen. Deze zijn gelegen in een jaarlijkse check op controls vastgesteld in NOREA-richtlijnen door de FG, een jaarlijkse interne audit van een onafhankelijke auditor en een vierjaarlijkse externe audit. De verslagen van de externe audit dienen te worden aangeleverd aan de Autoriteit Persoonsgegevens.

Een nieuwe privacy toezicht rol voor de FG is gekomen met de invoering van de AI act. Het toezicht op gebruikte AI en algoritmen valt ook onder de taken van de FG. Op welke wijze hierover gerapporteerd moet worden is nog niet helemaal duidelijk. Wel is duidelijk dat een medewerker AI-geletterd zijn voordat deze AI gebruikt voor zijn werkzaamheden. Tevens voordat een AI-systeem gebruikt wordt voor werkzaamheden, dient een risico assessment te worden uitgevoerd die correspondeert met het risicoprofiel van het AI-systeem.

3. Fiscale controle

Texel is belastingplichtig. Er zijn verschillende soorten fiscale-/ belastingwetgeving op de gemeente van toepassing. Deze zijn: Omzetbelasting (OB), Btw-compensatiefonds (BCF), Loonheffing (Lh), Vennootschapsbelasting (Vpb) en Werkkostenregeling (Wkr). Texel heeft momenteel met de Belastingdienst een convenant *doorontwikkeling Horizontaal Toezicht* (dHT) afgesloten. Er is besloten om dit convenant te beëindigen en onder verticaal toezicht van de Belastingdienst te vallen. In samenwerking met een extern fiscaal adviesbureau wordt gekeken naar de fiscale beheersing. Voor 2026 wordt ingezet op de Loonheffing en Btw. Daarnaast worden er harde fiscale controles uitgevoerd na afloop van het boekjaar om het risico op naheffing te voorkomen/verkleinen.

4. Interne controle Rechtmatigheid

Rechtmatigheid betekent dat alles wat een gemeente doet, volgens de wet- en regelgeving gebeurt (ook wel *compliance* genoemd). Dit geldt voor allerlei activiteiten van de gemeente, zoals inkopen en aanbestedingen, het verstrekken van subsidies en het verstrekken van informatie. Vanaf de jaarrekening 2023 is het college van B&W verantwoordelijk om verantwoording af te leggen over de financiële rechtmatigheid. In de financiële verordening 2025 zijn hierover afspraken gemaakt met de gemeenteraad. Daarnaast controleert de externe accountant jaarlijks de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant controleert of de informatie in de jaarrekening en de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid, maar geeft geen afzonderlijk oordeel meer over de rechtmatigheid. Er zijn in totaal negen criteria⁵ opgesteld om te bepalen of de gemeente op de juiste manier financieel beleid voert, zie de afbeelding hiernaast. De eerste zes criteria gaan vooral over de juistheid en volledigheid en worden door de accountant gecontroleerd. De laatste drie criteria gaan specifiek over de financiële rechtmatigheid en vallen onder de rechtmatigheidsverklaring van het college, zie onderstaande afbeelding. De criteria voor de rechtmatigheid zijn:

- Calculatiecriterium
- Valuteringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheids criterium
- Aanvaardbaarheids criterium
- Leveringscriterium

- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium

- Begrotingscriterium: *Uitgaven moeten binnen de goedgekeurde begroting passen;*
- Voorwaardencriterium: *De gemeente moet zich aan de regels houden;*

⁵ Zie ook notitie Rechtmatigheid van commissie BBV. Link: [Kadernota rechtmatigheid 2025 - Commissie BBV \(Besluit Begroting en Verantwoording\)](#)

- Misbruik en Oneigenlijk Gebruik (M&O) criterium: *Er moet adequaat worden gecontroleerd om misbruik van regelingen te voorkomen.*

Het college van B&W legt verantwoording over de “afwijkingen” af die uiteenvallen in de termen “onrechtmatigheden” en “onduidelijkheden” om aan te geven waar iets is misgegaan. Het college is verantwoordelijk voor een goed werkend systeem dat ervoor zorgt dat alle financiële handelingen volgens de wet gebeuren. Het controleplan is een leidraad om dit “systeem” te controleren:

- Onrechtmatigheden: Deze vallen uiteen in misbruik, niet naleven van voorwaarden in wet- en regelgeving en begrotingsonrechtmatigheden
- Onduidelijkheid: Indien het college in het kader van de verslaggeving niet kan aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet.

4.1. Controlegrenzen 2026

De uitvoering van de rechtmatigheidscontrole ligt bij de interne controle (IC of VIC). In samenwerking met de accountant wordt er gewerkt met verschillende controlegrenzen (toleranties en materialiteitsgrenzen). Deze grenzen geven aan wanneer er een geconstateerde afwijking zodanig ernstig is dat deze moet worden gerapporteerd of wanneer het totaal aan geconstateerde afwijkingen kan leiden tot een verklaring van onrechtmatig handelen. Het hanteren van deze grenzen zorgt voor een eenduidige werkwijze en helderheid in de beoordeling van afwijkingen. In bijlage 1 wordt een nadere duiding en onderbouwing van de diverse grenzen gegeven. Een samenvattend overzicht van deze grenzen is weergegeven in onderstaande tabel. De controlegrenzen sluiten aan bij de toleranties die door de accountant worden gehanteerd bij de controle van de jaarrekening.

Tabel 1: Controlegrenzen 2026

Grens 2026	Toelichting	Bedrag afgerond
Verantwoordingsgrens	2% van de totale lasten excl. dotatie reserve (primaire begroting)	€ 1.710.000
Goedkeuringstolerantie	2% van de totale lasten excl. dotatie reserve (primaire begroting)	€ 1.710.000
Uitvoeringsmaterialiteit	75% van de goedkeuringstolerantie	€ 1.282.500
Rapporteringsgrens	Conform financiële verordening Texel 2025, Artikel 10 lid 3	€ 50.000

4.2 Risicoanalyse 2026

Voor 2026 is een (inherente) risicoschatting gemaakt van de materiële financiële processen. Een inherente risico-inschatting is het bepalen van de kwetsbaarheid van een proces of transactie voor fouten of materiële afwijkingen, voordat er rekening wordt gehouden met interne beheersingsmaatregelen. Het brengt de natuurlijke risico's in kaart die inherent zijn aan de aard van de bedrijfsactiviteiten. Daarnaast stelt het college van B&W jaarlijks een frauderisicoanalyse vast. Deze analyse is in 2026 wederom geactualiseerd en in het college ter vaststelling ingebracht. Deze analyse maakt inzichtelijk welke mogelijkheden er zijn om fraude te plegen en getroffen beheersmaatregelen te evalueren.

Op basis van de kans en omvang van de financiële stroom en het frauderisico worden niet alle financiële processen beoordeeld. Op basis van de bevindingen uit de interim- en jaareindecontrole is het huidige risicoschatting mede bepaald. Tabel 2 geeft een overzicht van de processen en het oordeel van de risico (Hoog, Normaal of Laag).

4.3 Processen die we willen controleren

Op basis van de controlegrenzen in 4.1 en de risicoanalyse in 4.2 wordt bepaald welke processen we willen controleren (de scoping genoemd). De processen worden geselecteerd op basis van de financiële omvang (materialiteit) uit de primaire begroting 2026. Het uitgangspunt hierbij is dat alle processen met een omvang hoger dan de uitvoeringsmaterialiteit in scope zijn voor de controle. Processen die financieel beperkt zijn én daardoor weinig risico's kennen, worden niet gecontroleerd. Processen die financieel beperkt zijn en wel risico's kennen, mogelijk vanuit bevindingen vanuit voorgaande jaren, wijziging in ICT systemen of significante wijzigingen in het proces, worden wel gecontroleerd.

Daarnaast worden jaarlijks vanuit de frauderisicoanalyse (FRA) een aantal onderwerpen toegevoegd aan de scoping, om vast te stellen het onderkende frauderisico zich heeft voorgedaan of om vast te stellen dat de in opzet beschreven interne beheersingsmaatregel bij het frauderisico bestaat en werkt. Voor 2026 betreffen dit de processen burgerzaken (risico 8 FRA), omgevingsvergunningen (Risico 23 FRA) en mutatie crediteurenstamgegevens (onderdeel inkoopproces, risico 12 FRA). De volgende processen worden in 2026 gecontroleerd:

Tabel 2: Risicoschatting

Categorie	Risico
Reserves en voorzieningen	Hoog
SiSa-verantwoording	Hoog
Memoriaalboekingen	Hoog
Begrotingswijzigingen	Hoog
Investeringskredieten	Hoog
Inkopen / Aanbesteden	Hoog
Grondexploitatie	Hoog
WMO	Normaal
Jeugdzorg	Normaal
Uitkeringen in geld	Normaal
Subsidies en inkomensoverdrachten	Normaal
Afschrijvingen	Normaal
Rioolheffing	Normaal
OZB	Normaal
Toeristenbelasting	Normaal
Forensenbelasting	Normaal
Afvalstoffenheffing	Normaal
Bouwleges	Normaal
Burgerzaken	Normaal
Parkeeropbrengsten	Normaal
Huur en pacht	Normaal
Ontvangen (Rijks) subsidies	Normaal
Salarissen	Laag
De Bolder	Laag
Rente + toegerekende rente (treasury)	Laag
Algemene uitkering	Laag
Rente en dividend	Laag

Tabel 3: Processen in de controle 2026

Procesomschrijving Lasten	Procesomschrijving Baten	Procesomschrijving Overige
L1 Inkoop / aanbesteding	B1 Algemene uitkering	O1 Materiële vaste activa (mutaties en bestaan)
L2 Salarissen	B2 Reserve mutaties (onttrekkingen)	O2 Begrotingsrechtmatigheid
L3 Financieel afsluitproces (interne doorbelastingen)	B3 Ontvangen (Rijks) subsidies	O3 De Bolder
L4 Reserve mutaties (stortingen)	<i>Gemeentelijke Belastingen:</i>	O4 Memoriaal
L5 Subsidies (verstrekkingen en vaststellingen)	B4 - Toeristenbelasting	O5 Grondexploitaties
L6 Verbonden partijen/ gemeenschappelijke regelingen	B5 - Rioolheffing	O6 SISA
L7 Financiële Baten en lasten (treasury)	B6 - Afvalstoffenheffing	O7 Tax Control Framework (TCF)
<i>Sociaal Domein:</i>	B7 - OZB	
L8 - Participatiewet	B8 - Forensenbelasting	
L9 - Jeugdwet	<i>Overige opbrengsten:</i>	
L10 - Wmo	B9 - Parkeren	
	B10 - Huren / pachten	
	B11 - Omgevingsvergunningen	
	B12 - Burgerzaken	
	B13 Financieel afsluitproces (interne doorbelastingen)	

5 Ontwikkeling: administratieve organisatie (AO), Interne Beheersing (IB) en Interne Controle (IC)

Texel heeft haar processen binnen de administratieve organisatie (AO) uitgewerkt in afzonderlijke deelplannen per proces. Deze deelplannen bevatten een globale procesbeschrijving, evenals een overzicht van eventuele risico's en de getroffen beheersmaatregelen. Om de interne controle (IC) op deze processen effectief te kunnen uitvoeren, is een verdiepingsslag op de bestaande deelplannen noodzakelijk. Het managementteam (MT) onderkent dit en is in 2025 gestart met het in kaart brengen van de top 50 processen. Deze worden uitgewerkt in een schematische weergave per processtap. Voorgesteld wordt om aan te sluiten bij deze ontwikkeling en per proces een schematische weergave uit te werken en vast te leggen.

Om de basis op orde te krijgen, is het verkrijgen van overzicht en inzicht essentieel. Om dit te realiseren, is het wenselijk om per processtap het volgende uit te werken: werkwijzen, regels, procedures, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. In 2026 wordt vanuit de interne controle samen met de verschillende afdelingen een verscherping en verdiepingsslag uitgevoerd ten aanzien van de procesbeschrijvingen. Het doel is om in 2026 voor alle materiële processen (processen met hoge financiële omvang) een procesbeschrijving op te stellen, waardoor de risico's en interne

beheersingsmaatregelen per proces in kaart worden gebracht. Daarnaast wordt in het proces expliciet aangegeven waar risico's zich voordoen en welke beheersmaatregelen zijn getroffen. Een voorbeeld van een dergelijke maatregel is het vierogenprincipe. Deze maatregel houdt in dat werkzaamheden worden opgesplitst tussen twee medewerkers, zodat fouten of fraude worden voorkomen.

Hierdoor is het mogelijk om vanaf 2027 procescontroles uit te voeren, namelijk het toetsten van het bestaan en werking van in opzet beschreven interne beheersingsmaatregelen. Iedere procesbeschrijving bevat een concrete uitwerking van de aanwezige risico's en met welke (gegevensgerichte) werkzaamheden vanuit de interne controle wordt vastgesteld of deze risico's zich hebben voorgedaan en daarmee leiden tot afwijking die gerapporteerd dient te worden.

Tot slot wordt ook ingezet op ontwikkeling van ons eigen personeel door de kennis en kunde verder te verdieping/ verbreden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van opleidingen/cursussen en waar mogelijk regionale samenwerking.

Hoe gaan we het doen?

De interne controle is primair gericht op het onderbouwen van de rechtmatigheidsverklaring van het college bij de jaarrekening 2026. In dit kader worden de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

1. Dialoog proceseigenaar:

De IC-medewerker gaat in dialoog met de proceseigenaar (teamleider en/of manager) over het proces dat wordt gecontroleerd. Vanuit dit gesprek wordt tevens input gehaald voor het opstellen van de procesbeschrijving (AO/IB), hiervoor wordt ook de schematische weergave van het proces gehanteerd. De procesbeschrijving leidt tot een concreet beeld van de risico's en interne beheersingsmaatregelen en betreft de basis voor de controleaanpak (gegevensgericht of procesgericht). Ook wordt besproken of er ontwikkelingen zijn die invloed hebben op het proces en/of zich fouten hebben voorgedaan. Van dit gesprek wordt een korte verslaglegging gemaakt. Inherent risico inschatting

2. Procesgerichte en Gegevensgerichte controles:

De AO/IB van Texel is nog niet voor alle processen in kaart gebracht en is daarbij voor sommige processen nog niet volledig toereikend is om procesgerichte controles op de financiële primaire processen toe te passen. Daarom worden gegevensgerichte controles uitgevoerd. Dit zijn detailcontroles en (cijfer)analyses, zoals het controleren van de aansluiting tussen het factuurbedrag en het geboekte bedrag. In bijlage 2 is per proces het aantal uitgevoerde gegevensgerichte controles toegelicht. Definitieve risico bepaling

3. Specifieke controles:

Texel kent een aantal ondersteunende processen die aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor het rechtmatig handelen binnen de primaire processen. Denk hierbij aan het proces van financiële memorialen (het doorvoeren van correcties in de financiële administratie) en de SiSa. Op deze ondersteunende processen worden specifieke gegevensgerichte controles uitgevoerd. In bijlage 2 is per ondersteunend proces het aantal controles toegelicht.

4. Verslaglegging en Advisering:

Per gecontroleerd proces worden de bevindingen en aanbevelingen op een navolgbare en reproduceerbare wijze vastgelegd. Op basis hiervan worden conclusies en aanbevelingen geformuleerd volgens een vast format. Deze worden ter informatie en reactie voorgelegd aan de proceseigenaren. Het geheel - bevindingen, advies en reactie - van alle processen gezamenlijk wordt als managementsamenvatting ter vaststelling voorgelegd aan het MT en ter kennisname aan het college. De werkwijze die wordt gehanteerd is gebaseerd op de 'scrum' methodiek. Per proces wordt de volgende tijdsindicatie genomen: 1 week gesprek - 2 weken gegevensgerichte/specifieke controles - 1 week verslaglegging en advies. Dit betekent dat een IC-medewerker maximaal vier processen per maand kan behandelen. In bijlage 3 is deze werkwijze schematisch weergegeven.

Wie hebben we in 2026 nodig?

1. Samenwerking interne organisatie en (V)IC

Control kent in een organisatie 3 verschillende niveaus (3-lines model). Op al deze niveaus worden acties (beheersmaatregelen) uitgevoerd om fouten en fraude te voorkomen. Voor de uitvoering van de controles is een goede samenwerking van belang. Een lijn betekent geen scheidingslijn. Het is belangrijk om met elkaar in een constructieve dialoog de organisatie verder te helpen.

- De eerste lijn bestaat uit proceseigenaren (veelal teamleiders en/of managers) die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van hun processen én voor het inbouwen van interne controles binnen deze processen. Deze controles zijn bedoeld om fouten en afwijkingen tijdig te signaleren, corrigerende maatregelen te nemen en de kwaliteit van de uitvoering te waarborgen. Voorbeelden hiervan zijn:
 - a. aansluitingen tussen de sub-administratie en de financiële administratie;
 - b. collegiale toetsing;
 - c. het inregelen van functiescheiding (vierogenprincipe).
- De tweede lijn ondersteunt en adviseert de eerste lijn bij de beheersen van risico's. Deze lijn heeft daarbij een signalerende en adviserende rol richting het management en levert input voor het versterken van de interne beheersing en de kwaliteit van de organisatie.
- De derde lijn vervult een onafhankelijke rol binnen het controleproces en fungeert als interne auditfunctie. Op dit moment heeft Texel geen formeel ingerichte derde lijn.

2. Samenwerking externe accountant en (V)IC

Inwoners van de gemeente Texel moeten kunnen vertrouwen op de financiële verantwoording van hun gemeente. Een onafhankelijke accountant controleert jaarlijks de jaarrekening om vast te stellen of deze een getrouw beeld geeft van de financiële situatie. De accountant werkt in opdracht van de gemeenteraad en ondersteunt haar bij het vervullen van haar controlerende en kaderstellende rol. De (V)IC fungeert als het interne geweten en de spiegelfunctie van de organisatie. Bij een goed functionerende interne controle kan de accountant hierop steunen en aanbevelingen doen. De griffie, concerncontroller en VIC-medewerkers onderhouden om die reden contact met de accountant.

3. Rol van Management

Control gaat verder dan het naleven van regels. Het is een samenspel van organisatiecultuur, interactie, doelrealisatie en risicobeheersing - ook wel aangeduid als een *managementcontrolsysteem*. Het is de verantwoordelijkheid van het management om binnen dit samenspel koersvast te blijven en de juiste (beheers)instrumenten in te zetten om richting te geven aan de organisatie en haar processen. Dit samenspel moet in balans zijn om effectief control te kunnen uitvoeren.

Wanneer gaan we het doen?

Texel voert achteraf halfjaars controles uit. Dit betekent dat de controles over het 1^e halfjaar 2026 plaats vinden in het 2^e half jaar 2026. De controles over het 2^e halfjaar 2026 vinden plaats in het 1^e halfjaar van 2027. In bijlage 2 en 3 is een nadere duiding gegeven van de procescontroles en de planning. Hieronder de planning op hoofdlijnen:

Periode 1		
<i>Wat</i>	<i>Wie voert uit</i>	<i>Wanneer</i>
Lijstwerk en Selectie	VIC medewerkers	Week 26
Start controle (P/G)	VIC medewerkers AOIB	Week 27
Einde Controle	VIC medewerkers	Week 40
Verslaglegging incl advies	VIC medewerkers, Concerncontrol	Week 43
MT besluit	VIC medewerkers, Concerncontrol	Week 44
Collegebesluit	Concerncontrol,	Week 45
Auditcommissie	Concerncontrol	Week 50

Periode 2		
<i>Wat</i>	<i>Wie voert uit</i>	<i>Wanneer</i>
Lijstwerk en Selectie	VIC medewerkers	Week 1 t/m 4
Start controle (P/G)	VIC medewerkers AOIB	Week 5
Einde Controle	VIC medewerkers	Week 13
Verslaglegging incl advies	VIC medewerkers, Concerncontrol	Week 15
MT besluit	VIC medewerkers, Concerncontrol	Week 16
Collegebesluit	Concerncontrol	Week 17
Auditcommissie	Concerncontrol	Week 19

Bijlage 1 Controlegrenzen (toleranties)

De overheid heeft op 21-3-2025, in lijn met het advies van de commissie BADO⁶, besloten de goedkeuringsgrens voor fouten en onzekerheden te herzien naar een gezamenlijke grens van 2%. Daarnaast is de grondslag verandert naar totale lasten *exclusief* dotaties in de reserves. Deze aanpassing heeft daarmee ook consequenties voor de verantwoordingsgrens van de rechtmatigheidsverklaring door het college van B&W. De commissie BBV⁷ heeft aangegeven uiterlijk eind oktober 2025 een nieuwe nota te publiceren. De financiële verordening wordt daarop aangepast.

Verantwoordingsgrens (gemeenteraad) € 1.710.000

Het college van B&W is vanaf verslagjaar 2023 zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording. In deze verantwoording moeten fouten en onduidelijkheden worden opgenomen die boven de verantwoordingsgrens uitkomen. Deze grens is vastgesteld, in lijn met commissie BADO, op 2% van de totale lasten van de gemeente exclusief dotaties aan de reserves (€ 85,9 miljoen). Dit betekent dat fouten onder deze drempel in principe niet hoeven te worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording, tenzij er sprake is van structurele of beleidsmatig gevoelige zaken.

Goedkeuringstolerantie (externe accountant) € 1.710.000

De goedkeuringstolerantie is de norm die de externe accountant hanteert bij het afgeven van een oordeel over de jaarrekening. Voor de som van fouten en onzekerheden bedraagt deze tolerantie 2% van de totale lasten van de gemeente (exclusief dotaties aan de reserves). Als het totaal van de fouten en onzekerheden boven deze grens uitkomen, kan dit leiden tot een oordeel met beperking of een afkeurende verklaring. Deze tolerantie is wettelijk vastgesteld en geldt als absolute bovengrens.

Uitvoeringsmaterialiteit (interne controle) € 1.280.000

Intern houden we een lagere grens aan, zodat fouten eerder wordenesignaleerd. Voor 2026 is deze uitvoeringsmaterialiteit vastgesteld op 75% van de goedkeuringstolerantie. De uitvoeringsmaterialiteit is met de uitvoeringsmaterialiteit van onze accountant (ETL) hanteert. Op basis van een bestendige gedragslijn is er momenteel geen reden om een aanpassing hierin te doen. Met dit percentage beogen we een veilige marge te houden ten opzichte van de goedkeuringstolerantie van de accountant.

⁶ Besluit Accountants controle decentrale overheden: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-99.html>

⁷ Besluit Begroting & Verantwoording [Vraag & Antwoord BBV · Commissie BBV \(Besluit Begroting en Verantwoording\)](#)

Rapporteringgrens (gemeenteraad) € 50.000

De raad heeft deze grens in haar financiële verordening 2025 vastgesteld om goed zicht te houden op relevante afwijkingen. Fouten of onrechtmatigheden van € 50.000 of meer worden daarom altijd gerapporteerd aan de raad - ook als ze onder de verantwoordingsgrens blijven. Zo blijft de raad tijdig geïnformeerd over belangrijke signalen binnen de uitvoering.

Bijlage 2 Plan van Aanpak

Procesomschrijving Lasten	controledossiers		Procesomschrijving Baten	controledossiers		Procesomschrijving Overige	controledossiers	
	1e halfjaar	2e halfjaar		1e halfjaar	2e halfjaar		1e halfjaar	2e halfjaar
L1 Inkoop / aanbesteding	P/G	G	B1 Algemene uitkering	P	G	O1 Materiële vaste activa (mutaties en bestaan)		G
L2 Salarissen	P/G	G	B2 Reserve mutaties (onttrekkingen)		G	O2 Begrotingsrechtmatigheid		G
L3 Financieel afsluitproces (interne doorbelastingen)		G	B3 Ontvangen (Rijks) subsidies		G	O3 De Bolder		G
L4 Reserve mutaties (stortingen)		G	<i>Gemeentelijke Belastingen:</i>			O4 Memoriaal	P/G	G
L5 Subsidies (verstrekkingen en vaststellingen)	P/G	G	B4 - Toeristenbelasting	Gemeente Leeuwarden		O5 Grondexploitaties	P/G	G
L6 Verbonden partijen/ gemeenschappelijke regelingen		G	B5 - Rioolheffing	Gemeente Leeuwarden		O6 SISA		G
L7 Financiële Baten en lasten (treasury)	P	G	B6 - Afvalstoffenheffing	Gemeente Leeuwarden		O7 Tax Control Framework (TCF)		G
<i>Sociaal Domein:</i>			B7 - OZB	Gemeente Leeuwarden				
L8 - Participatiewet	P/G	G	B8 - Forensenbelasting	Gemeente Leeuwarden				
L9 - Jeugdwet	P/G	G	<i>Overige opbrengsten:</i>					
L10 - Wmo	P/G	G	B9 - Parkeren		G			
			B10 - Huren / pachten		G			
			B11 - Omgevingsvergunningen		G			
			B12 - Burgerzaken	P				
			B13 Financieel afsluitproces (interne doorbelastingen)		G			

De controles worden onderverdeeld in 2 periodes. Periode 1 over de 1^e halfjaar (boekjaar) en periode 2 over het 2^e halfjaar of gehele jaar. Doorlopend het gehele jaar worden de procesbeschrijvingen van betreffende processen opgesteld. Op basis van de risicoanalyse en materiële omvang is een selectie gemaakt van de controleverdeling. Per controle zijn checklists beschikbaar. Deze checklists zijn overlegd met de accountant. De omvang en selectie van de steekproeven worden in overleg met de accountant opgesteld. De P staat voor een procesgerichte controle (lijncontrole) en de G voor gegevensgerichte controle.